

Utredningen om vinst i skolan lämnar delbetänkande

Johan Pehrson, utbildningsminister
Lotta Edholm, skolminister

2025-04-07

Helrenovering av friskolesystemet

- Inbyggda fel i friskolesystemet som helhet
- Oseriösa aktörer ska inte få förekomma i skolväsendet
- Det behövs betydligt striktare regler, vinststopp och fler och skarpare verktyg för tillsynsmyndigheterna

Foto: Ulrika Westerberg/Regeringskansliet

Regeringen arbetar med flera delar

- Återreglering av skolans grunder
- Åtgärder mot betygsinflation
- Pågående utredning om skolpengsnorm
- Bättre insyn och transparens i fristående skolor
- Striktare tillsyn av skolor med konfessionell inriktning

Foto: Johnér

Skärpta villkor för friskolesektorn, SOU 2025:37

Särskild utredare: Joakim Stymne

7 april 2025

Utredningens övergripande syfte

- Driva skola eller förskola med offentliga medel är ett förtroende - regelverket ska återspegla det.
- Långsiktigt och seriöst engagemang från enskilda huvudmän som driver skolor och förskolor.
- Starka incitament till regelefterlevnad för alla aktörer.

Utredningens förslag

Vinstutdelningsförbud i vissa fall

- Ett förbud under fem år mot vinstutdelning och andra värdeöverföringar införs vid nyetablering av en förskola eller skola.
- Ett förbud under fem år införs när en enskild huvudman får ny ägare.
- Vid ett föreläggande kan tillsynsmyndighet besluta om förbud under två år.

Hur funkar värdeöverföringsförbud?

- Vid värdeöverföringsförbud får skolpengen endast användas till skolverksamhet.
- Annan användning räknas som en värdeöverföring.
- Värdeöverföring vid förbud leder till en kännbar sanktionsavgift.

Att begränsa vinstutdelning kräver särredovisning

- Krav på fullständig ekonomisk redovisning per skola och förskola samt krav på revisor.
- Elevens skolpeng ska tas upp som en intäkt i skolans redovisning.
- Förslagen gör det äntligen möjligt att säga att skolpengen följer eleven till elevens skola.

Utredningens övriga förslag

- Kraven på enskilda huvudmäns ekonomi och långsiktighet skärps, både i tillståndsprövningen och i tillsynen.
- Kommunerna kommer att kunna återkräva utbetald skolpeng i vissa fall.
- Sanktionsavgifter, vilka påminner om böter, införs vid ett antal regelöverträdelser.

Utredningens övriga förslag, forts.

- Skärpta villkor för riktade statliga bidrag.
- Lättare för tillsynsmyndigheterna att besluta om återkallelse av godkännande, tvångsförvaltning, eller verksamhetsförbud.
- Enskilda huvudmän ska i god tid informera kommunen om planerad nedläggning av fristående skolenheter.

Två viktiga utgångspunkter

EU-rätten är tillämplig

- Enskilda huvudmän för fristående förskolor och skolor bedriver i de absolut flesta fallen ekonomisk verksamhet i EU-rättens mening.
- De är därför att anse som tjänsteutövare.
- Verksamheten omfattas därmed av EU:s fria rörlighet för tjänster samt etableringsfriheten.

Inga nya kvalitetsmått

- Tillsynsmyndigheternas förelägganden om brister är den enda rättssäkra grunden för de ingripanden som utredningen föreslår.
- Tillsynsmyndigheternas förelägganden, inte kvalitetsmått, är därför rekvisit i förslagen.

Ikraftträdande och konsekvenser

Ikraftträdande

- Lagändringarna föreslås träda i kraft 1 juli 2027.
- Tidsram omfattar utarbetande av nödvändiga förordningar och föreskrifter. Det ger också enskilda huvudmän tid att anlita revisor och förbereda särredovisning.
- Kraven på enskilda huvudmän ska som huvudregel tillämpas vid alla beslut som fattas efter ikraftträdandet.

Konsekvenser

- Det kommer fortsatt finnas en mångfald av huvudmän som vill driva skolverksamhet.
- Det kommer bli mindre attraktivt för aktörer som vill driva skola av spekulativa skäl.
- Mer administration – men inom ett område som i dag är för oreglerat.

Utredningen om vinst i skolan lämnar delbetänkande

Johan Pehrson, utbildningsminister
Lotta Edholm, skolminister

2025-04-07

